

Cicero, *Philippica* 14, 29-33

In de machtsstrijd die zich na de dood van Caesar ontwikkelt, grijpt Marcus Antonius aanvankelijk de macht. Dit is niet naar de zin van Cicero en zijn politieke medestanders, die een herstel van de Romeinse republiek beogen. In niet minder dan veertien "Philippische redevoeringen tegen Marcus Antonius" (In Marcum Antonium orationes Philippicae) stelt Cicero in de periode 44-43 v.C. de politieke ambities van Marcus Antonius aan de kaak, naar het voorbeeld van Demosthenes' Philippicae. De titel is bewust gekozen om de vergelijking tussen Philippos II van Macedonië en Marcus Antonius te maken, en om naar analogie met de Atheense democratie het gevaar voor de republiek te benadrukken. De veertiende Philippica wordt uitgesproken vlak na de slag bij Mutina, waarin de regerende consul Pansa het met succes heeft opgenomen tegen Marcus Antonius, maar zelf is komen te overlijden aan zijn verwondingen. Aan het einde van zijn betoog zingt Cicero de lof van de gesneuvelden aan republikeinse zijde en is hij zeer hoopvol over het herstel van de republiek – een hoop die later onterecht zal blijken...

OPGAVE: Vertaal onderstaande passage naar het Nederlands. Streef in je vertaling niet enkel een juiste weergave na van het Latijn, maar ook vormcorrectheid, leesbaarheid en schoonheid.

29. Est autem fidei pietatisque nostrae declarare fortissimis militibus quam memores simus quamque grati. Quam ob rem promissa nostra atque ea quae legionibus bello confecto tributuros nos spondimus hodierno senatus consulto renovanda censeo; aequum est enim militum, talium praesertim, honorem coniungi.

30. Atque utinam, patres conscripti, civibus omnibus solvere nobis praemia liceret! quamquam nos ea quae promisimus studiose cumulata reddemus. Sed id quidem restat, ut spero, victoribus, quibus senatus fides praestabitur: quam quoniam difficillimo rei publicae tempore secuti sunt, eos numquam oportebit consili sui paenitere. Sed facile est bene agere cum eis a quibus etiam tacentibus flagitari videmur: illud admirabilius et maius maximeque proprium senatus sapientis est, grata eorum virtutem memoria prose qui qui pro patria vitam profuderunt.

31. Quorum de honore utinam mihi plura in mentem venirent! Duo certe non praeteribo quae maxime occurrunt: quorum alterum pertinet ad virorum fortissimorum gloriam sempiternam, alterum ad leniendum maerorem et luctum proximorum. Placet igitur mihi, patres conscripti, legionis Martiae militibus et eis qui una pugnantes occiderint monumentum fieri quam amplissimum. Magna atque incredibilia sunt in rem publicam huius merita legionis. Haec se prima latrocinio abruptit Antoni; haec tenuit Albam; haec se ad Caesarem contulit; hanc imitata quarta legio parem virtutis gloriam consecuta est. Quarta victrix desiderat neminem: ex Martia non nulli in ipsa victoria conciderunt. O fortunata mors quae naturae debita pro patria est potissimum reddita!

32. Vos vero patriae natos iudico; quorum etiam nomen a Marte est, ut idem deus urbem hanc gentibus, vos huic urbi genuisse videatur. In fuga foeda mors est; in victoria gloriosa. Etenim Mars ipse ex acie fortissimum quemque pignerari solet. Illi igitur impii quos occidistis etiam ad inferos poenas

parricidi luent; vos vero qui extremum spiritum in victoria effudistis piorum estis sedem et locum consecuti. Brevis a natura vita nobis data est; at memoria bene red ditae vitae sempiterna. Quae si non esset longior quam haec vita, quis esset tam amens qui maximis laboribus et periculis ad summam laudem gloriamque contenderet?

33. Actum igitur praeclare vobiscum, fortissimi, dum vixistis, nunc vero etiam sanctissimi milites, quod vestra virtus neque oblivione eorum qui nunc sunt nec reticentia posterorum sepulta esse poterit, cum vobis immortale monumentum suis paene manibus senatus populusque Romanus exstruxerit. Multi saepe exercitus Punicis, Gallicis, Italicis bellis clari et magni fuerunt, nec tamen ullis tale genus honoris tributum est. Atque utinam maiora possemus, quando quidem a vobis maxima accepimus! Vos ab urbe furentem Antonium avertistis; vos redire molientem reppulistis. Erit igitur exstructa moles opere magnifico incisaeque litterae, divinae virtutis testes sempiternae, numquamque de vobis eorum qui aut videbunt vestrum monumentum aut audient gratissimus sermo conticescet. Ita pro mortali condicione vitae immortalitatem estis consecuti.